

**JINOYATLARNI OLDINI OLIH VA ULARNI FOSH ETISH BO‘YICHA
XALQARO HAMKORLIKNI RIVOJLANTIRISH**

Nizomiddinov Jamshid Nuriddin o‘g‘li

**O‘zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi Tezkor-qidiruv faoliyati kafedrası
o‘qituvchisi, mayor**

Qushmurodov Muhammad Ravshan o‘g‘li

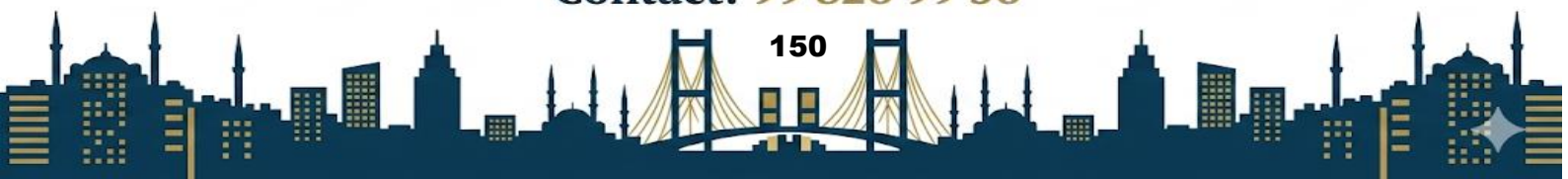
O‘zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi 3-o‘quv kursi 306-guruh kursanti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20553186>

Annotatsiya: Ushbu keng qamrovli maqolada globallashtirish va raqamlashtirish sharoitida jinoyatlarni, xususan, transmilliy uyushgan jinoyatchilik, terrorizm, odam savdosi va kiberjinoyatlarni barvaqt oldini olish hamda ularni issiq izidan fosh etishda xalqaro hamkorlikning o‘rni, huquqiy asoslari va amaliy mexanizmlari chuqur tahlil qilingan. Huquqni muhofaza qiluvchi organlar, shu jumladan, BMT tuzilmalari, Xalqaro jinoiy politsiya tashkiloti (Interpol), ShHT va MDH doirasida tezkor axborot almashinuvi, ekstraditsiya, nazorat ostida yetkazib berish hamda hamkorlikdagi tezkor-qidiruv tadbirlarini amalga oshirishdagi mavjud muammolar va ularning yechimlari yoritilgan. Tadqiqot yakunida milliy qonunchilik va xalqaro amaliyotni uyg‘unlashtirish bo‘yicha ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: xalqaro hamkorlik, transmilliy uyushgan jinoyatchilik, kiberjinoyatchilik, Interpol, tezkor-qidiruv faoliyati, o‘zaro huquqiy yordam, axborot almashinuvi, huquqni muhofaza qiluvchi organlar, ekstraditsiya, elektron dalillar.

Annotation: This comprehensive article provides an in-depth analysis of the role, legal foundations, and practical mechanisms of international cooperation in the early prevention and hot pursuit of crimes, particularly transnational organized

crime, terrorism, human trafficking, and cybercrime in the context of globalization and digitalization. The issues of operational information exchange, extradition, controlled delivery, and the implementation of joint operational-search measures within the framework of law enforcement agencies, including UN structures, the International Criminal Police Organization (Interpol), SCO, and CIS, along with existing challenges and their solutions, are highlighted. At the end of the research, scientific and practical proposals were developed to harmonize national legislation and international practice.

Keywords: international cooperation, transnational organized crime, cybercrime, Interpol, operational-search activity, mutual legal assistance, information exchange, law enforcement agencies, extradition, electronic evidence.

Аннотация: В данной всеобъемлющей статье глубоко анализируются роль, правовые основы и практические механизмы международного сотрудничества в раннем предупреждении и раскрытии по горячим следам преступлений, в частности транснациональной организованной преступности, терроризма, торговли людьми и киберпреступности в условиях глобализации и цифровизации. Освещены вопросы оперативного обмена информацией, экстрадиции, контролируемой поставки и проведения совместных оперативно-розыскных мероприятий в рамках правоохранительных органов, в том числе структур ООН, Международной организации уголовной полиции (Интерпол), ШОС и СНГ, а также существующие проблемы и пути их решения. В завершении исследования разработаны научно-практические предложения по гармонизации национального законодательства и международной практики.

Ключевые слова: международное сотрудничество, транснациональная организованная преступность, киберпреступность, Интерпол, оперативно-

розыскная деятельность, взаимная правовая помощь, обмен информацией, правоохранительные органы, экстрадиция, электронные доказательства.

Yigirma birinchi asrning jadal globallashuv jarayonlari, moliya va iqtisodiyotning integratsiyalashuvi, davlatlararo chegaralarning ochiqqligi hamda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining mislsiz rivojlanishi insoniyat uchun ulkan imkoniyatlar yaratish bilan bir qatorda, jinoyatchilikning mutlaqo yangi, transmilliy va gibridd shakllarini yuzaga keltirdi. Bugungi kunda jinoyatchilik faqatgina bir davlat hududi yoki muayyan milliy yurisdiksiya doirasida chegaralanib qolayotgani yo‘q. Aksincha, u global xarakter kasb etib, xalqaro xavfsizlik va barqarorlikka bevosita raxna soluvchi eng jiddiy omillardan biriga aylandi.

Xalqaro terrorizm, diniy ekstremizm, odam savdosi, qurol-yarog‘ va giyohvandlik vositalarining noqonuniy aylanmasi, jinoiy daromadlarni legallashtirish (yuvish) hamda kiberjinoyatchilik kabi tahdidlarga qarshi kurashish alohida olingan birorta davlatning qurbi yetmaydigan masalaga aylandi. Jinoiy guruhlar bir davlatda turib jinoyatni rejalashtirishi, ikkinchi davlatda uni amalga oshirishi va uchinchi davlatda jinoiy daromadlarni yashirishi odatiy holga aylangan bir sharoitda, huquqni muhofaza qiluvchi organlar oldida turgan yagona va muqobil yo‘l – bu jinoyatlarni oldini olish va fosh etish bo‘yicha **xalqaro hamkorlikni chuqurlashtirish va tizimli rivojlantirishdir.**

Ushbu maqolada jinoyatchilikka qarshi xalqaro kurashishning huquqiy va institutsional mexanizmlari, tezkor-qidiruv faoliyatini xalqaro standartlarga moslashtirish, ilg‘or xorijiy tajribani o‘rganish va o‘zaro tezkor axborot almashinuvini yo‘lga qo‘yish masalalari kompleks tahlil qilinadi.

TRANSMILLIY JINOYATCHILIK: ZAMONAVIY TAHDIDLAR VA XALQARO HAMKORLIKKA ZARURAT

Transmilliy jinoyatchilik tushunchasi o‘zida ikki yoki undan ortiq davlatlar hududida amalga oshiriladigan, ushbu davlatlarning iqtisodiy, ijtimoiy yoki siyosiy

manfaatlariga zarar yetkazadigan g'ayriqonuniy harakatlarni mujassam etadi. BMT ma'lumotlariga ko'ra, transmilliy uyushgan jinoyatchilikdan ko'riladigan yillik zarar trillionlab dollarni tashkil etadi va u jahon yalpi ichki mahsulotining qariyb 1,5 foizini tashkil qiladi.

Zamonaviy transmilliy jinoyatchilik quyidagi xavfli tendensiyalari bilan ajralib turadi:

- **Yuqori darajadagi tashkiliylik va korporativ boshqaruv:** Xalqaro jinoiy sindikatlar xuddi transmilliy korporatsiyalar kabi faoliyat yuritadi. Ularning qat'iy ierarxiyasi, rollar taqsimoti, o'z xavfsizlik va moliya tuzilmalari mavjud.

- **Texnologik qurollanganlik:** Kriptovalyutalar (Bitcoin, Monero), qorong'i tarmoqlar (Darknet), shifrlangan messenjerlar va anonim serverlardan keng foydalanish jinoyatchilarning izini topishni qiyinlashtirmoqda.

- **Kiberjinoyatlarning portlovchi o'sishi:** Ransomware (tovlamachi viruslar), DDoS hujumlari, xalqaro moliya institutlarining ma'lumotlar bazasini buzish kabi jinoyatlar butun davlatlar infratuzilmasini falaj qilib qo'yish qudratiga ega.

Bunday sharoitda davlatlarning ichki tergov va tezkor-qidiruv imkoniyatlari obyektiv ravishda cheklanadi. Yurisdiksiya kolliziyalari (to'qnashuvlari), dalillarni xorijdan olishning uzoq davom etuvchi byurokratik jarayonlari hamda qonunchilikdagi tafovutlar jinoyatchilarning jazodan qutulib qolishiga zamin yaratadi. Shuning uchun ham huquqni muhofaza qiluvchi organlarning transchegaraviy integratsiyasi davr talabi hisoblanadi.

JINOYATCHILIKKA QARSHI KURASHDA XALQARO HAMKORLIKNING HUQUQIY VA INSTITUTIONAL ASOSLARI

Xalqaro hamkorlik tasodifiy yoki stixiyali jarayon emas, u qat'iy xalqaro huquqiy normalar va tuzilgan shartnomalar ierarxiyasiga asoslanadi.

BMT konvensiyalari va global huquqiy maydon

Contact: 99 826 99 56

Xalqaro jinoyat huquqining poydevori sifatida Birlashgan Millatlar Tashkiloti tomonidan qabul qilingan konvensiyalar xizmat qiladi. Ular ishtirokchi davlatlar uchun milliy qonunchilikni unifikatsiya qilish hamda hamkorlikning yagona standartlarini belgilaydi:

- *BMTning Transmilliy uyushgan jinoyatchilikka qarshi konvensiyasi (Palermo, 2000 yil):* Ushbu konvensiya uyushgan jinoyatchilikka qarshi kurash bo'yicha eng yirik xalqaro hujjat bo'lib, u ekstraditsiya, o'zaro huquqiy yordam, huquqni muhofaza qiluvchi organlar hamkorligi va kadrlar tayyorlash mexanizmlarini o'zida mujassam etgan.

- *BMTning Korrupsiyaga qarshi konvensiyasi (Merida, 2003 yil):* Jinoiy daromadlarni aniqlash, xatlash va ularni kelib chiqish mamlakatiga qaytarish (aktivlarni qaytarish) bo'yicha aniq mexanizmlarni taqdim etadi.

- *Giyohvandlik vositalari va psixotrop moddalarning noqonuniy aylanmasiga qarshi BMT Konvensiyasi (Vena, 1988 yil):* "Nazorat ostida yetkazib berish" (controlled delivery) institutini xalqaro huquq doirasida mustahkamlagan muhim hujjat.

Xalqaro va mintaqaviy tashkilotlar doirasidagi hamkorlik

Interpol (Xalqaro jinoiy politsiya tashkiloti): 196 a'zo davlatni birlashtirgan ushbu tashkilot transmilliy jinoyatchilikka qarshi kurashning "global nerv tizimi" hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasi Interpolga 1994-yilda a'zo bo'lgan. Interpolning eng samarali vositalaridan biri – bu xalqaro qidiruv va bildirishnomalar (Notices) tizimidir:

- *Qizil bildirishnoma (Red Notice)* – ekstraditsiya qilish maqsadida xalqaro qidiruvda bo'lgan shaxslarni ushlash;
- *Ko'k bildirishnoma (Blue Notice)* – jinoyatga aloqador shaxslarning qayerdaligi, shaxsi yoki faoliyati haqida qo'shimcha ma'lumot yig'ish;

• *Sariq bildirishnoma (Yellow Notice)* – bedarak yo‘qolgan shaxslarni, ayniqsa voyaga yetmaganlarni qidirish. Interpolning I-24/7 xavfsiz global politsiya aloqa tizimi Milliy markaziy byurolarga (MMB) real vaqt rejimida yuz minglab jinoiy profillar, barmoq izlari, DNK va o‘g‘irlangan hujjatlar bazasiga ulanish imkonini beradi.

Mintaqaviy tuzilmalar: Mintaqaviy xavfsizlikni ta'minlashda Shanxay hamkorlik tashkiloti (ShHT)ning Mintaqaviy aksilterror tuzilmasi (MATT) va Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi (MDH)ning Uyushgan jinoyatchilik va boshqa xavfli jinoyat turlariga qarshi kurashishni muvofiqlashtirish byurosi (BKBOP) hal qiluvchi rol o‘ynaydi. Ular orqali "Kanal", "Nelegal", "Anti-terror" kabi keng ko‘lamli tezkor-profilaktik tadbirlar muntazam o‘tkazib kelinadi.

HAMKORLIKDAGI TEZKOR-QIDIRUV TADBIRLARINI AMALGA OSHIRISH MEXANIZMLARI

O‘zbekiston Respublikasining "Tezkor-qidiruv faoliyati to‘g‘risida"gi Qonuniga muvofiq, tezkor-qidiruv faoliyatini amalga oshiruvchi organlar xalqaro shartnomalar asosida xorijiy davlatlarning huquqni muhofaza qiluvchi organlari hamda xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik qiladi. Bunday hamkorlikning eng faol shakllari quyidagilardan iborat:

Nazorat ostida yetkazib berish (Controlled Delivery)

Ushbu usul asosan giyohvandlik vositalari, qurol-yarog‘, soxta pullar yoki noqonuniy yovvoyi tabiat resurslari kontrabandasiga qarshi ishlatiladi. Tranzit davlat bojxona va tezkor xizmatlari noqonuniy yukni aniqlasa-da, uni musodara qilmaydi, balki xalqaro jinoiy tarmoqning barcha bo‘g‘inlarini (ayniqsa, qabul qilib oluvchi va moliyalashtiruvchi shaxslarni) fosh etish maqsadida yukning manzilga yetib borishigacha bo‘lgan jarayonni yashirin kuzatib boradi. Bu jarayon davlatlar o‘rtasidagi yuksak tezkor ishonch va huquqiy kelishuvni talab qiladi. Hozirgi kunda bu usulda GPS-trekerlar va yashirin kameralardan keng foydalanilmoqda.

Ekstraditsiya va jinoiy ta'qibni davom ettirish

Jinoyat sodir etib chet elga yashiringan shaxslarni javobgarlikka tortishning yagona qonuniy yo'li ekstraditsiyadir. Biroq, bu jarayon juda murakkab huquqiy to'siqlarga ega:

- *Ikkiyoqlama jinoiylik (Dual criminality) prinsipi:* Ekstraditsiya qilinishi so'ralayotgan qilmish har ikki davlat qonunchiligida ham jinoyat deb topilgan bo'lishi shart.
- *Fuqarolik prinsipi:* Aksariyat davlatlar (shu jumladan O'zbekiston ham) o'z fuqarolarini xorijiy davlatga sud qilish uchun bermaydi. Bunday holatda, xalqaro hamkorlik "aut dedere aut judicare" (yoki ber, yoki sud qil) prinsipi asosida ishlaydi, ya'ni huquqbuzar o'z vatani sudlari tomonidan xorijdan olingan dalillar asosida jinoiy javobgarlikka tortiladi.

O'zaro huquqiy yordam ko'rsatish (Mutual Legal Assistance - MLA)

Dalillarni to'plash, guvohlarni so'roq qilish, jinoiy faoliyat natijasida olingan daromadlarni qidirib topish va xatlash kabi protsessual harakatlar xorijiy davlat hududida tegishli MLA shartnomalari orqali amalga oshiriladi. An'anaviy MLA so'rovlari diplomatik kanallar orqali oylab, ba'zan yillab davom etishi mumkin. Zamonaviy hamkorlik esa, elektron hujjat aylanishi tizimlarini joriy etish orqali bu jarayonni qisqartirishni ko'zlamoda.

KIBERJINOYATCHILIK VA ELEKTRON DALILLAR BO'YICHA XALQARO HAMKORLIK

Raqamli jinoyatlar chegara bilmaydi. Firibgarlar bir qit'adagi fuqarolarning bank kartalarini boshqa qit'adagi soxta koll-markazlar (call-centers) orqali talon-toraj qilishi mumkin. Bu esa mutlaqo yangi tezkor hamkorlik vositalarini talab qiladi.

Raqamli izlarni kuzatish (Digital footprinting): Boshqa davlat hududida joylashgan serverlar, ijtimoiy tarmoq ma'muriyatlari yoki IP-manzillar orqali

jinoyatchilarning shaxsini aniqlash uchun huquqni muhofaza qiluvchi organlar xalqaro IT-kompaniyalar (Meta, Google, Telegram, Binance) bilan tezkor elektron so'rovlar (Emergency Disclosure Requests) almashinuvini yo'lga qo'yishi shart. Yevropa Kengashining Kiberjinoyatchilik to'g'risidagi Konvensiyasi (Budapesht konvensiyasi) elektron dalillarni davlatlararo tezkor taqdim etishning 24/7 aloqa tarmog'ini yaratgan bo'lib, O'zbekiston ham kiberxavfsizlik sohasida ushbu ilg'or tajribalarni milliy qonunchilikka implementatsiya qilmoqda.

Kriptovalyuta tranzaksiyalarini kuzatish: Jinoiy daromadlar izini yo'qotish maqsadida kriptomikserlardan foydalanishga qarshi Interpol va xalqaro kiberxavfsizlik kompaniyalari (Chainalysis, CipherTrace) hamkorligida doimiy monitoring o'rnatilmoqda.

KADRLAR TAYYORLASH VA ILG'OR TAJRIBA ALMASHINISH INTEGRATSIYASI

Xalqaro jinoyatchilikka qarshi muvaffaqiyatli kurashish uchun xodimlarning intellektual, yuridik, lingvistik va texnologik salohiyati xalqaro standartlarga mos bo'lishi shart.

• **Ta'lim va malaka oshirish:** O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi hamda hududiy tezkor bo'linmalar xodimlari xorijiy davlatlarning yetakchi politsiya akademiyalari (AQSh FQB milliy akademiyasi, Janubiy Koreya Politsiya universiteti, Turkiya, Rossiya va Xitoy oliygohlari) bilan hamkorlikda o'qitilmoqda.

• **Tashkilotlar bilan qo'shma loyihalar:** BMTning Narkotiklar va jinoyatchilikka qarshi kurash boshqarmasi (UNODC), YXHT kabi tashkilotlar ko'magida odam savdosiga qarshi kurashish, moliyaviy tergov o'tkazish (financial investigations) va raqamli forenzika (digital forensics) bo'yicha muntazam treninglar va dala o'quv mashg'ulotlari amalga oshirilmoqda. Bu xodimlarga hamkor davlatlarning tezkor amaliyotini bevosita o'zlashtirish va shaxsiy operativ aloqalarni mustahkamlash imkonini beradi.

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING XALQARO HAMKORLIKDAGI O‘RNI VA MILLIY QONUNCHILIK TAHLILI

O‘zbekiston Respublikasi keyingi yillarda jamoat xavfsizligini ta'minlash va transmilliy jinoyatchilikka qarshi kurash bo'yicha mislsiz islohotlarni amalga oshirdi. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 29-noyabrdagi "O‘zbekiston Respublikasi jamoat xavfsizligi konsepsiyasini tasdiqlash va uni amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-27-son Farmoni bilan mamlakatda jinoyatchilikni barvaqt oldini olish bo'yicha yangi bosqich boshlandi.

Milliy Jinoyat-protsessual kodeksi va "Tezkor-qidiruv faoliyati to'g'risida"gi Qonunga ko'ra, O‘zbekiston xalqaro shartnomalarga asosan jinoyat ishlarini yuritish va tezkor-qidiruv tadbirlarini amalga oshirish bo'yicha yordam ko'rsatishni kafolatlaydi. Mamlakatimiz Interpol Bosh Assambleyasi sessiyalarida faol ishtirok etib, transmilliy jinoiy tarmoqlarni fosh etishda Markaziy Osiyodagi strategik hamkor hisoblanadi. Shuningdek, qo'shni Afg'onistondagi murakkab vaziyatdan kelib chiqadigan ehtimoliy xavf-xatarlar (narkotrafik va terrorizm eksporti) oldini olishda O‘zbekiston IIV tizimlari chegaradosh mamlakatlar huquq-tartibot organlari bilan muntazam "Issiq aloqa" kanallari orqali ma'lumot almashib kelmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, jinoyatlarni barvaqt oldini olish, ularga chek qo'yish va issiq izidan fosh etish bo'yicha xalqaro hamkorlikni rivojlantirish – bu bugungi davrda huquqni muhofaza qiluvchi organlar faoliyatining kechiktirib bo'lmaz, hayotiy zaruriy shartidir. Davlatlar o'rtasidagi tezkor axborot almashinuvi va ishonchli huquqiy integratsiya makonigina uyushgan jinoyatchilikning global xavfini bartaraf etishga qodir.

Mavjud amaliyot va xalqaro tajribadan kelib chiqib, milliy huquq-tartibot organlarining xalqaro hamkorligini yanada takomillashtirish maqsadida quyidagi ilmiy-amaliy **takliflar** ilgari suriladi:

Raqamli dalillar bazasini integratsiyalash: MDH va ShHT davlatlari doirasida kiberjinoyatchilik subyektlari, g'ayriqonuniy tranzaksiyalar va zararli IP-manzillarga oid tezkor ma'lumotlarni kecha-yu kunduz, uzluksiz almashish imkonini beruvchi **Yagona mintaqaviy elektron tezkor portalni** yaratish.

O'zaro huquqiy yordamni raqamlashtirish: Ekstraditsiya va xalqaro tergov topshiriqlarini (MLA so'rovlarini) diplomatik kanallar bilan bir qatorda, ishonchli shifrlangan maxsus elektron platformalar orqali yuborish tartibini qonunchilikda mustahkamlash (byurokraziyani qisqartirish maqsadida).

Kiber-politsiya kadrlarini tayyorlash: O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasida xorijiy ekspertlarni jalb qilgan holda "Raqamli forenzika va kriptovalyutalarni kuzatish" bo'yicha ixtisoslashgan xalqaro o'quv markazini tashkil etish.

"Qo'shma tergov guruhleri" (Joint Investigation Teams - JIT) amaliyotini kengaytirish: Transmilliy uyushgan jinoiy guruhlar ustidan o'tkaziladigan tergov va tezkor-qidiruv ishlarida xorijiy hamkorlar bilan bevosita bitta guruhda ishlash bo'yicha milliy Jinoyat-protsessual kodeksiga aniq tartibga soluvchi normalarni kiritish.

Xulosa qilib aytganda, milliy jinoyat-protsessual va tezkor-qidiruv qonunchiligini xalqaro huquq normalari bilan doimiy uyg'unlashtirib borish, xalqaro jinoiy guruhlar harakatiga nisbatan hamkorlikda zudlik bilan ("issiq izidan") zarba berish tizimini takomillashtirish orqali mamlakat va mintaqa xavfsizligini barqaror ta'minlash kafolatlanadi.

REFERENCES

1. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2023.
2. O'zbekiston Respublikasining "Tezkor-qidiruv faoliyati to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2012-yil 25-dekabr, O'RQ-344-son.

3. O‘zbekiston Respublikasining Jinoyat va Jinoyat-protsessual kodekslari. – Toshkent: Adolat, 2024.
4. Birlashgan Millatlar Tashkilotining Transmilliy uyushgan jinoyatchilikka qarshi Konvensiyasi (Palermo, 2000-yil). O‘zbekiston Respublikasi 2003-yil 30-avgustda ratifikatsiya qilgan.
5. Birlashgan Millatlar Tashkilotining Korrupsiyaga qarshi Konvensiyasi (Merida, 2003-yil). O‘zbekiston Respublikasi 2008-yil 7-iyulda ratifikatsiya qilgan.
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 29-noyabrdagi "O‘zbekiston Respublikasi jamoat xavfsizligi konsepsiyasini tasdiqlash va uni amalga oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida"gi PF-27-son Farmoni.
7. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 15-apreldagi "Kiberxavfsizlikni ta'minlash va kiberjinoyatchilikka qarshi kurashish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida"gi Qarori.
8. Tezkor-qidiruv faoliyati: Darslik. – Toshkent: O‘zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi, 2019.
9. Xalqaro jinoiy politsiya tashkiloti (Interpol) to‘g‘risidagi xalqaro-huquqiy hujjatlar va ularni O‘zbekiston amaliyotiga joriy etish masalalari. Ilmiy to‘plam. – Toshkent, 2022.
10. G‘ofurov S. Xalqaro hamkorlik va transmilliy jinoyatchilikka qarshi kurash huquqiy asoslari. – Toshkent: Yuridik adabiyotlar, 2021.
11. BMTning Narkotiklar va jinoyatchilikka qarshi kurash boshqarmasi (UNODC) yillik hisobotlari (2022-2023). Jeneva.
12. Rustamboyev M.H. O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat huquqi. Umumiy va Maxsus qism. Darslik. – Toshkent: Yuridik adabiyotlar publish, 2021.

